

nationale ombudsman

Rapport

LBIO komt man genoeg tegemoet met terugbetalen opslagkosten

Oordeel

Op basis van het onderzoek vindt de Nationale ombudsman de klacht over het Landelijk Bureau Inning Onderhoudsbijdragen te Rotterdam niet gegrond.

Inhoud

De klacht	3
Wat er aan de klacht voorafging.....	3
Een klacht bij het LBIO	4
De reactie van het LBIO op de klacht.....	4
Een klacht bij de Nationale ombudsman	5
Een interventie bij het LBIO.....	5
Verder onderzoek naar de klacht	6
Het arrest van de Hoge Raad.....	7
Het oordeel van de Nationale ombudsman	9
Inleiding	9
De situatie van de heer Visser	9
Over de opslagkosten	9
Over de deurwaarderskosten	10
Conclusie	10
Slotbeschouwing.....	10

De klacht

De heer Visser¹ klaagt erover dat het Landelijk Bureau Inning Onderhoudsbijdragen (LBIO) opslagkosten invordert, terwijl hij en zijn ex-partner het erover eens zijn dat er geen sprake is van een alimentatieachterstand.

Wat er aan de klacht voorafging

De heer Visser en zijn echtgenote gaan uit elkaar. Op 29 juni 2015 spreekt de rechtbank de echtscheiding uit. De rechtbank bepaalt dat de heer Visser maandelijks € 2.544 alimentatie moet gaan betalen aan zijn ex-partner. Dat bedrag wordt ieder jaar iets verhoogd voor de stijgende kosten van levensonderhoud (de indexatie).²

De betalingen lopen goed tot in de loop van 2019. Dan krijgt de heer Visser, die zzp'er is, problemen met zijn inkomen. Hij betaalt dat jaar nog een aantal maanden alimentatie: € 2.670,66 per maand tot en met mei 2019. Hij hoopt dat hij met zijn ex-partner een lagere alimentatie kan afspreken, want het lukt hem niet meer om hetzelfde bedrag te blijven betalen. Daarvoor zou dan mediation opgestart moeten worden. Zijn ex-partner wil hieraan op dat moment helaas niet meewerken. Omdat de heer Visser haar niet langer het vastgestelde bedrag betaalt, schakelt zij op 31 juli 2019 het LBIO in. Dat kan er dan voor zorgen dat de niet betaalde alimentatie alsnog wordt voldaan door de heer Visser.

Het LBIO schrijft de heer Visser op 6 augustus 2019 over de achterstand die hij inmiddels heeft. Volgens de berekening van het LBIO loopt hij op dat moment ruim € 8.000 achter. Mocht hij het bedrag toch geheel of deels betaald hebben, dan moet hij dat aantonen met bankafschriften. Ook kan hij te weinig betaalde alimentatie nu nog rechtstreeks aan zijn ex-partner betalen. Daarvan moet hij het LBIO dan wel bewijsstukken sturen. Als hij alles toch al betaald heeft, zal het LBIO de inning niet overnemen. Volgens het LBIO komt deze (aangetekend verzonden) brief retour omdat de heer Visser het poststuk heeft geweigerd.

Op 2 oktober laat het LBIO hem weten dat hij nog een laatste mogelijkheid krijgt om te betalen. Omdat de heer Visser ook dan niet reageert, neemt het LBIO de inning van de niet betaalde alimentatie op 15 november 2019 daadwerkelijk over. Vanaf dat moment zal de heer Visser ook de opslagkosten moeten gaan betalen.³

Het LBIO draagt de vordering op 3 december 2019 over aan een deurwaarder. Dat betekent dat er ook deurwaarderskosten bijkomen voor de heer Visser, een bedrag van € 396,33.

Gelukkig besluit de ex-partner van de heer Visser hierna om alsnog in te stemmen met mediation. Zij laat dat op 2 januari 2020 aan het LBIO weten. Zij wil graag dat het LBIO de inning van de alimentatie opschort. Dat doet het LBIO.

Op 16 april 2020 laat zij het LBIO weten dat zij en haar ex-partner eruit zijn gekomen. De afspraken zijn vastgelegd in een convenant dat op 10 april is ondertekend en houden in dat er nu geen achterstand meer is. Op 22 april ontvangt het LBIO ook het convenant van haar. Hieruit blijkt dat zij en de heer Visser met elkaar zijn overeengekomen dat de heer Visser vanaf januari 2019 nog maar € 1.000 per maand aan alimentatie hoeft te betalen. Omdat hij in de eerste maanden van 2019 nog een hoger bedrag betaalde (totaal gaat het

¹ Fictieve naam.

² Vanaf januari 2019 zou hij maandelijks € 2.724,07 moeten betalen.

³ Als het LBIO de alimentatie-inning overneemt, maakt het LBIO daarvoor kosten. In artikel 1:408, derde lid, van het Burgerlijk Wetboek is geregeld dat de alimentatieplichtige (een deel van) deze kosten moet betalen. Opslagkosten worden in rekening gebracht over de alimentatieachterstand én over de alimentatiebetalingen tijdens de periode waarin de alimentatie-inning via het LBIO loopt. De opslag bedraagt vijftien procent over de alimentatieachterstand en de alimentatiebetalingen, met steeds een minimum van € 19 per maand. De opslag wordt berekend over de door de rechter vastgestelde alimentatieplicht, of indien daarvan sprake is over de tussen partijen officieel vastgelegde wijziging daarvan. Als de alimentatieplicht wijzigt, moet de opslag opnieuw worden berekend.

om € 13.350), hebben ze afgesproken dat de achterstand hiermee ook helemaal is ingelopen. Het LBIO kan het dossier sluiten, zo laat zij weten.

De nieuwe afspraken worden op 25 mei 2020 ook bevestigd door de rechter.

Hierna schrijft het LBIO de heer Visser een brief. Hij moet nog steeds opslagkosten betalen; het gaat om vijftien procent van € 13.350, totaal € 2.002,50. Ook de deurwaarderskosten blijven staan.

De heer Visser schrijft het LBIO een brief terug. Hij vindt dat de vordering van het LBIO gebaseerd is op achterhaalde gegevens. Bovendien vindt hij dat hij niet verantwoordelijk is voor de kosten; hij heeft het LBIO niet ingeschakeld maar zijn ex-partner. Hij vraagt het LBIO om een oplossing. Op die brief komt geen antwoord meer. Wel wordt de heer Visser in november 2020 gebeld door de dossierbehandelaar van het LBIO, omdat er nog steeds niet is betaald. De heer Visser laat dan weten dat hij ook niet van plan is om te betalen zonder een berekening van het bedrag. Volgens de heer Visser wordt die berekening hem dan ook toegezegd door het LBIO. Maar begin december 2020 legt de deurwaarder beslag op de bankrekening van de heer Visser. Eind december wordt er € 2.398,84 afgeschreven. Dat zijn de opslagkosten van € 2.002,50 en de deurwaarderskosten van € 396,33.

Een klacht bij het LBIO

De heer Visser is boos dat er beslag is gelegd op zijn bankrekening. Hij dient een klacht in bij het LBIO en hij vraagt ook een advocaat om een brief te sturen aan het LBIO. Die vraagt het LBIO om het bedrag van € 2.398,84 terug te betalen aan de heer Visser. Immers, nu partijen onderling een regeling hebben getroffen, hoeft de heer Visser de kosten niet meer te betalen. Die zijn toch niet gemaakt? Zo staat het ook op de website van het LBIO.⁴ Bovendien heeft de heer Visser in mei 2020 meteen een brief gestuurd en uitleg gegeven over de situatie. Daarop hoorde hij niets meer. Maanden later kreeg hij een telefoontje dat hij toch echt moest betalen, maar dat hij een klacht kon indienen als hij het er niet mee eens was. En toen werd er opeens toch beslag op zijn bankrekening gelegd.

De reactie van het LBIO op de klacht

Het LBIO legt uit dat het de inning destijds terecht heeft overgenomen. De heer Visser liep immers achter met het betalen van alimentatie aan zijn ex-partner. Wanneer het LBIO de inning overneemt, is de degene die de alimentatie moet betalen opslagkosten verschuldigd aan het LBIO. Dat staat zo in de wet.⁵

Het LBIO heeft de inning van de alimentatie later op verzoek van de ex-partner opgeschort. Hierna heeft zij het LBIO laten weten dat zij en de heer Visser toch afspraken met elkaar hadden kunnen maken.

Omdat het LBIO de inning had overgenomen, moest de heer Visser nog wel de opslagkosten betalen. Het LBIO past in zo'n situatie wel de hoogte van de opslagkosten aan. Dat was in het geval van de heer Visser ook gebeurd. De opslagkosten waren berekend over het bedrag van € 13.350 en niet over de oorspronkelijke achterstand. Die was veel hoger. Maar pas als er uit de afspraken tussen partijen was gekomen dat er helemaal geen alimentatie meer betaald hoefde te worden, zouden de opslagkosten vervallen. En dat was hier niet het geval; de heer Visser moest nog steeds € 1.000 per maand betalen.

Dat het LBIO geen kosten hoeft te maken, klopt ook niet. Het LBIO was vanaf 31 juli 2019 tot half april 2020 ingeschakeld geweest. Daarnaast zijn de opslagkosten niet iets waarover partijen onderling afspraken kunnen maken. Het LBIO heeft een rechtstreekse vordering op de heer Visser.

⁴ Op de website van het LBIO staat onder meer dit: "Betaalt u tijdig de volledige achterstand of geeft de ontvangstgerechtigde aan dat verdere actie niet noodzakelijk is omdat u bijvoorbeeld een regeling hebt getroffen met de ontvangstgerechtigde? Dan sluiten wij de zaak en informeren wij u hierover. Er volgen geen verdere stappen en u hoeft geen kosten aan het LBIO te betalen. Betaalt u de achterstand niet volledig? Dan nemen wij de inning over en vervolgen de incassoprocedure. U moet dan opslagkosten gaan betalen aan het LBIO.

⁵ Artikel 1:408 lid 3 BW en artikel 1 lid 1 van het Besluit kostenopslag inning kinderalimentaties en partneralimentaties.

Het klopt wel dat er op de brief van de heer Visser van 6 mei 2020 geen reactie meer is gekomen, zo geeft het LBIO ten slotte aan. Hiervoor biedt het LBIO excuses aan.

Het LBIO vindt de klacht van de heer Visser ongegrond.

Een klacht bij de Nationale ombudsman

Inmiddels heeft de heer Visser ook een klacht ingediend bij de Nationale ombudsman. Volgens hem is het LBIO uitgegaan van een achterstallig alimentatiebedrag van € 13.350 en dat hij dat bedrag alsnog heeft betaald toen hij en zijn ex-partner er samen uitwaren. Als het zo was gegaan dan zouden de opslagkosten terecht zijn. Volgens de heer Visser is er echter sprake van een misverstand. De uitkomst van de mediation was namelijk dat de alimentatie met terugwerkende kracht vanaf 1 januari 2019 werd verlaagd naar € 1.000 per maand. De eerste vijf maanden van 2019 had hij de alimentatie nog betaald volgens de afspraken uit de echtscheidingsbeschikking. Bij elkaar was dat een bedrag van € 13.350. Volgens de heer Visser betekent dit dat er, achteraf bezien, dus eigenlijk nooit een alimentatieachterstand heeft bestaan. In de eerste vijf maanden van 2019 had hij immers al voor het hele jaar 2019 en de eerste maand van 2020 alimentatie betaald. Omdat er eigenlijk geen alimentatieachterstand was, vindt de heer Visser het niet terecht dat het LBIO toch vasthoudt aan de opslagkosten.

Een interventie bij het LBIO

De Nationale ombudsman vindt sommige dingen nog niet helemaal duidelijk en daarom stelt hij eerst vragen aan het LBIO. Dat heet een interventie. Op die manier lukt het mogelijk nog om tot een oplossing te komen waarin iedereen zich kan vinden. Het LBIO kijkt nog eens goed naar de zaak en dan vooral naar de afspraken in het convenant.⁶ Het stelt dan vast dat de opslagkosten niet goed zijn vastgesteld. Die zijn nu namelijk berekend over het bedrag dat de heer Visser al betaald had, € 13.350. Dat had echter gemoeten over de daadwerkelijk verschuldigde alimentatie over de periode juni 2019 tot en met april 2020. Dat was de periode waarin het LBIO bij de inning betrokken was. Daarmee komt het bedrag aan verschuldigde opslagkosten op € 1.650, te weten elf maanden à vijftien procent over € 1.000, is € 150 per maand. De heer Visser krijgt € 352,50 terugbetaald. De deurwaarderskosten blijven wel staan.

Het LBIO legt ook uit dat het in de periode januari tot en met mei 2019 nog niet bij de zaak betrokken was en dus ook niet bij de toen betaalde alimentatie. Daarom is het LBIO het niet eens met de heer Visser dat er achteraf bezien geen achterstand was. Immers, vanaf juni 2019 had de heer Visser niets meer betaald aan zijn ex-partner en dat was ook waarom zij het LBIO inschakelde. Betalingen die hij voor juni had gedaan moesten, wat het LBIO betrof, dan ook buiten beschouwing blijven.

In schema ziet het er dan zo uit:

---

⁶ Uit het convenant blijkt dat de heer Visser en zijn ex-partner hebben vastgesteld dat de heer Visser tot en met april 2020 € 16.000 had moeten betalen. Met wat hij vanaf januari 2019 daadwerkelijk heeft betaald, heeft hij dus tot en met de eerste week van februari 2020 de alimentatie voldaan. Ze hebben vervolgens afgesproken dat hij vanaf 1 april 2020 uiterlijk weer moest beginnen met betalen. Voor de belastingaangifte over 2019 werd uitgegaan van € 12.000 en voor 2020 van € 10.350.

Betaald in 2019 (totaal afgerond 13.350)

Jan	Feb	Mrt	April	Mei	Juni	Juli	Aug	Sept	Okt	Nov	Dec
€2.670,66	€2.670,66	€2.670,66	€2.670,66	€2.670,66	0	0	0	0	0	0	0

↓
Overnameverzoek

↓
Overname
Inning

↓
Ingangsdatum overname inning

Betaald in 2020

Jan	Feb	Mrt	April
€ 0	€ 0	€ 0	€ 0

↓
Vastleggen nieuwe afspraken en sluiten dossier LBIO

Wat volgens de nieuwe afspraken uiteindelijk betaald had moeten worden

2019

Jan	Feb	Mrt	April	Mei	Juni	Juli	Aug	Sept	Okt	Nov	Dec
€1.000	€1.000	€1.000	€1.000	€1.000	€1.000	€1.000	€1.000	€1.000	€1.000	€1.000	€1.000

2020

Jan	Feb	Mrt	April
€1.000	€ 350	0	€1.000

Verder onderzoek naar de klacht

De Nationale ombudsman begrijpt waarom het LBIO de opslagkosten heeft aangepast naar een lager bedrag. Wel twijfelt hij over het standpunt van het LBIO dat de betalingen die de heer Visser deed voordat het LBIO de inning overnam, buiten beschouwing moeten blijven. Hij kan het standpunt van de heer Visser begrijpen, maar ook dat van het LBIO. Daarom besluit hij verder onderzoek te doen en een oordeel te geven in deze zaak. Hij vraagt het LBIO nu om een formeel standpunt over de klacht. Ook vraagt hij het LBIO om hierbij een eerder rapport van de ombudsman te betrekken.⁷ Dat gaat ook over opslagkosten. Hierin wordt aangegeven dat het LBIO in sommige gevallen geen opslagkosten zal berekenen. Deze situatie doet zich voor als ex-partners met elkaar tot een regeling weten te komen die inhoudt dat er achteraf gezien nooit een achterstand heeft bestaan. Of als de rechter de alimentatieplicht lager vaststelt en aan die plicht is voldaan.

In reactie op de vragen van de Nationale ombudsman laat het LBIO weten dat in het convenant inderdaad van deze situatie sprake is, omdat rekening werd gehouden met de betalingen die de heer Visser in de eerste helft van 2019 had gedaan. Vanuit die gedachtegang is het bij nader inzien juist om te stellen dat er achteraf gezien geen sprake was van een achterstand. En dat er dus geen opslagkosten verschuldigd waren. Daarom heeft het LBIO besloten om het hele bedrag aan opslagkosten terug te betalen aan de heer Visser. De deurwaarderskosten worden niet teruggestort.

⁷ Helemaal van (op)slag. Rapport 2018/004, 8 februari 2018.

Het LBIO merkt nog op dat zulke situaties er wel voor zorgen dat het door partijen feitelijk buiten spel wordt gezet. Het LBIO heeft immers wel de nodige inspanningen verricht maar ontvangt hiervoor uiteindelijk geen vergoeding.

De Nationale ombudsman vraagt het LBIO ook naar de achtergrond van het beleid en hoe dat is vastgelegd. Uit de wet wordt namelijk niet zonder meer duidelijk wat er moet gebeuren met opslagkosten als de alimentatie achteraf wordt aangepast. Het LBIO laat weten dat dat samenhangt met een arrest van de Hoge Raad uit 2011.⁸

Hierin stelde de Hoge Raad vast dat het LBIO opslagkosten zo nodig geheel moest terugbetalen wanneer er een gewijzigde beslissing kwam van de rechter. De Hoge Raad stelde zich op het standpunt dat het afboeken van opslagkosten feitelijk uit de wet volgt.

Het LBIO heeft aanvankelijk alleen na herzieningen door de rechter de opslagkosten aangepast. Later is dit uitgebreid naar de situatie waarin ex-partners onderling in een overeenkomst (of eenvoudig in een brief) verklaren dat een lagere alimentatie wordt overeengekomen of dat in het geheel geen alimentatie meer is verschuldigd. De reden dat het LBIO hiervoor koos was dat het dan zonder verdere jurisdisering opgelost kon worden. Een rechterlijke procedure heeft immers vaak impact op partijen en op de betrokken kinderen en kost geld. Deze uitbreiding van het beleid hield wel een risico in. Ex-partners zouden hiervan immers gebruik kunnen maken om onder de opslagkosten uit te komen. Voor het LBIO is niet na te gaan of de afspraken daadwerkelijk worden nagekomen.

Zo is al voorgekomen dat een alimentatiegerechtigde onder druk een onderlinge overeenkomst heeft gesloten tot verlaging/nihilstelling van de alimentatie. Haar was door haar ex-partner toegezegd dat zij de opslagkosten dan als alimentatie zou ontvangen. Het probleem hiermee is ook dat de alimentatiegerechtigde vervolgens niet meer bij het LBIO terecht kan als de ex-partner toch niet betaalt.

Ook heeft het LBIO al enkele keren bij toeval ontdekt dat ex-partners feitelijk misbruik hadden gemaakt van het beleid van het LBIO. De oorspronkelijk vastgestelde alimentatie was dan toch aan de alimentatiegerechtigde voldaan, terwijl deze eerder schriftelijk had bevestigd dat hij/zij had afgezien van de alimentatie. Gezien het bovengeschetste risico heeft het LBIO besloten om deze beleidslijn niet publiekelijk bekend te maken.

Het arrest van de Hoge Raad

In deze zaak ging het om het volgende. De aanvankelijk door de rechter vastgestelde alimentatie werd enkele jaren later met terugwerkende kracht op een lager bedrag vastgesteld. Inmiddels had het LBIO de inning op verzoek van de alimentatiegerechtigde overgenomen. Toen de rechter uitspraak had gedaan, vroeg de alimentatiegerechtigde aan het LBIO om het dossier te sluiten. Door verrekening met de uitkoop van hun huis was de (nieuwe) alimentatie inmiddels geheel betaald. Het LBIO wilde het dossier echter nog niet sluiten zolang er nog opslagkosten en al gemaakte executiekosten openstonden. Om die kosten alsnog te innen, legde het LBIO – op basis van de oude alimentatiebeschikking – beslag op bezittingen van de man. In de procedure die volgde, vorderde de man opheffing van de beslagen en betaling van een bedrag.

In de procedure staan de volgende twee vragen centraal:

1. Heeft het LBIO op grond van artikel 1:408 BW een eigen recht om de inning van onderhoudsbijdragen, verhoogd met de aanvankelijk becijferde opslagkosten, voort te zetten en
2. Is het LBIO gerechtigd om opslagkosten en executiekosten bij betrokkene te incasseren?

De hoogste rechter stelt in deze zaak onder meer vast dat het LBIO na wijziging van de oorspronkelijke beschikking niet méér aanspraken kan ontlenen aan die beschikking dan de alimentatiegerechtigde zelf.

⁸ ECLI:NL:HR:2011:BQ0528.

Het LBIO heeft op grond van artikel 1:408 BW wel een bijzondere positie als het gaat om de invordering, maar dat neemt niet weg dat ook het LBIO rekening moet houden met rechterlijke uitspraken die daarna worden gewezen.

De opslagkosten, die bedoeld zijn om de kosten die met de incassering gemoeid zijn te dekken, hebben alleen al op grond daarvan zo'n samenhang met de hoofdsom dat er geen goede redenen zijn om de kosten tot het oorspronkelijke niveau te handhaven als de alimentatieverplichting overeenkomstig artikel 1:401 BW daarna wordt gewijzigd.

Kortom: het LBIO kon de oude beschikking niet langer ten uitvoer leggen om zijn kosten te innen. Wat de betekenis is van het feit dat de (nieuw vastgestelde) alimentatie inmiddels geheel was voldaan, wordt uit het arrest zelf niet duidelijk. Wel kan uit de noot van Sylvia Wortmann bij dit arrest een aanwijzing hiervoor worden gevonden.⁹ Zij schrijft:

"De vraag die in deze procedure niet aan de orde is geweest, is of de vrouw gehouden kon worden om die nieuwe grosse over te leggen, aangezien de overgenomen inning nog niet was afgerond, nu in de verrekening geen rekening is gehouden met de aan het LBIO toekomende kostenopslag (berekend over de lagere bedragen) en de deurwaarderskosten. Ik zou menen dat, mede gelet op art. 1:408, tiende lid, BW, de vrouw die het LBIO verzocht had de inning over te nemen, gehouden kon worden de executoriale titel van de gewijzigde beschikking over te leggen. Art. 1:408, tiende lid, houdt immers in dat een betaling door een onderhoudsplichtige in de eerste plaats in mindering strekt van de opslagkosten en invorderingskosten, vervolgens in mindering van eventueel verschenen rente, en ten slotte in mindering van de verschuldigde onderhoudsgelden en de eventueel lopende rente. Ook al hadden de ouders onderling de achterstand aan kinderalimentatie verrekend, dat neemt niet weg dat de invordering door het LBIO voor de overige kosten nog steeds liep en dat op grond daarvan de vrouw in redelijkheid gehouden kon worden de gewijzigde executoriale titel aan het LBIO te verschaffen."

---

⁹ NJ 2011/407. Sylvia Wortmann is lid van de Raad van State. Zij was eerder onder meer hoogleraar personen-, familie- en jeugdrecht.

Het oordeel van de Nationale ombudsman

Inleiding

Opslagkosten leiden regelmatig tot klachten bij het LBIO en de Nationale ombudsman. De ex-partner die alimentatie moet betalen en dat niet kan of niet wil, ervaart het vaak als onrechtvaardig dat het alimentatiebedrag nog eens wordt verhoogd met een bedrag dat naar het LBIO gaat. Toch is het begrijpelijk dat in de wet is vastgelegd dat deze kosten door de alimentatieplichtige betaald moeten worden. De alimentatieplicht is immers door de rechter vastgesteld. Daarvan kan de alimentatieplichtige niet eenzijdig afwijken. Doet hij dat wel en moeten er kosten worden gemaakt om hem alsnog tot betaling te bewegen, dan is het redelijk dat die kosten voor zijn rekening komen.¹⁰ Hierbij maakt het niet uit waardoor de achterstand is ontstaan. Natuurlijk kan dat vervelend uitpakken voor een alimentatieplichtige die het financieel moeilijk heeft en die om die reden niet meer in staat is om de (gehele) alimentatie te voldoen. Maar financiële problemen zijn niet de enige reden waarom er geen of minder alimentatie wordt betaald; het kan bijvoorbeeld ook gaan om onwil. Dan kan de dreiging van opslagkosten mogelijk net het laatste zetje geven om toch nog tijdig de achterstand in te lopen.¹¹

De situatie van de heer Visser

In de situatie van de heer Visser lijkt het vooral te gaan om 'niet kunnen betalen'. Hij heeft, als zzp'er, te maken met een flinke terugval in inkomen en komt daardoor in de loop van 2019 in betalingsproblemen. Dat is ook waarom hij en zijn ex-partner uiteindelijk een nieuw alimentatiebedrag met elkaar afspreken en dat door de rechter laten bekrachtigen. Maar het loopt niet meteen zo soepel; in eerste instantie wil zijn ex-partner niet meewerken aan mediation. Als de heer Visser enkele maanden niet meer heeft betaald, schakelt zij het LBIO in. Het LBIO stelt de heer Visser dan nog enkele malen in de gelegenheid om alsnog te betalen. Hij reageert hierop niet. Vervolgens neemt het LBIO de inning daadwerkelijk over. Dat is het moment waarop opslagkosten berekend mogen worden. Omdat al snel duidelijk is dat de heer Visser niet gaat betalen, wordt de vordering niet lang daarna uit handen gegeven aan een deurwaarder. Daardoor worden er ook deurwaarderskosten gemaakt.

Niet lang daarna laat de ex-partner aan het LBIO weten dat ze graag opschorting van de inning wil. Weer enkele maanden later, in april 2020, meldt ze aan het LBIO dat het dossier gesloten mag worden. En dan begint tussen het LBIO en de heer Visser een discussie over de opslagkosten en deurwaarderskosten. In december 2020 int de deurwaarder deze kosten bij de heer Visser door middel van bankbeslag.

Over de opslagkosten

Uiteindelijk heeft het LBIO besloten om de opslagkosten toch geheel terug te betalen aan de heer Visser. Het LBIO hanteert namelijk als regel dat in sommige situaties, na overname van de inning, toch geen of minder opslagkosten in rekening worden gebracht. Dat gebeurt als de rechter de alimentatieplicht met terugwerkende kracht lager vaststelt of op nihil stelt. Maar ook wanneer de alimentatiegerechtigde en alimentatieplichtige met elkaar een lagere alimentatie afspreken of deze op nihil stellen. Op die manier worden ex-partners niet gedwongen om de nieuwe afspraken door de rechter te laten bekrachtigen.

De heer Visser en zijn ex-partner hebben de nieuwe afspraken wel laten vastleggen in een beschikking. Die is daarmee in de plaats van de oude beschikking gekomen. De verschuldigde alimentatie is daarmee vanaf

¹⁰ Uiteraard kan het hier ook om 'zij' gaan.

¹¹ De opslag heeft drie functies. In de eerste plaats als (gedeeltelijke) dekking van kosten, ten tweede als boete op het niet nakomen van de onderhoudsverplichting en ten slotte als impuls om weer tot rechtstreekse betaling aan de onderhoudsgerechtigde over te gaan (onder meer: TK, 1992-1993, 23 038, nr. 6).

1 januari 2019 met terugwerkende kracht verlaagd van € 2.724,07 (het vastgestelde bedrag met indexering) naar € 1.000 per maand. Wanneer de lijn uit het eerder aangehaalde arrest van de Hoge Raad wordt gevolgd, betekent dit in de visie van de Nationale ombudsman dat het LBIO op basis van de nieuwe beschikking inderdaad tot verlaging van de opslagkosten diende over te gaan. Dat deze dan ook op nihil gesteld moesten worden, staat voor hem echter niet vast. Goed verdedigbaar is dat het LBIO opslagkosten kon berekenen over het nieuw vastgestelde alimentatiebedrag, over de periode juni 2019 tot en met april 2020. Dat was immers de periode waarin het LBIO bij de inning was betrokken. En die betrokkenheid was terecht omdat er op dat moment een achterstand was in de betaling van alimentatie. Hiervan is het LBIO aanvankelijk ook uitgegaan.

Tegelijkertijd kan de Nationale ombudsman begrijpen dat zo'n uitkomst voor de heer Visser moeilijk te accepteren was geweest. Daarom is het goed om te zien dat het LBIO in zijn geval uiteindelijk toch voor een coulante oplossing heeft gekozen.

Overigens laat de zaak van de heer Visser wel zien dat gewijzigde omstandigheden kunnen leiden tot een lastige situatie voor een alimentatieplichtige. In zijn geval is het uiteindelijk toch gelukt om met de ex-partner nieuwe afspraken te maken. Niet zelden lukt dat echter niet en kan alleen via de rechter een oplossing worden bereikt. In zijn slotbeschouwing gaat de Nationale ombudsman hierop nog verder in.

Over de deurwaarderskosten

In december 2019 gaf het LBIO de vordering uit handen omdat duidelijk was dat de heer Visser niet uit zichzelf tot betaling zou overgaan. Niet lang hierna vond opschorting van de inning plaats op verzoek van de ex-partner. Daarom maakte de deurwaarder pas op de plaats.

Als in april 2020 duidelijk wordt dat het LBIO nog steeds aanspraak maakt op de opslag- en deurwaarderskosten, probeert de heer Visser met het LBIO tot een oplossing te komen. Hij blijft het oneens met het LBIO. Op een brief die hij hierover stuurt, komt geen reactie van het LBIO. Wel wordt de heer Visser in november 2020 gebeld door de dossierbehandelaar van het LBIO omdat er nog steeds niet is betaald. Wat er dan precies wordt besproken, is niet duidelijk. Maar in december legt de deurwaarder beslag op de bankrekening van de heer Visser en worden de opslagkosten van € 2.002,50 en de deurwaarderskosten van € 396,33 afgeschreven.

De Nationale ombudsman stelt vast dat het LBIO de vordering destijds terecht uit handen heeft gegeven aan een deurwaarder. Op dat moment was er immers een betalingsachterstand. Dat het LBIO uiteindelijk heeft besloten om de opslagkosten uit coulance geheel terug te betalen, betekent niet dat het de deurwaarderskosten ook moet terugbetalen. Dat bedrag is immers niet ten goede gekomen aan het LBIO. De Nationale ombudsman is daarom van oordeel dat het LBIO de deurwaarderskosten niet hoeft terug te betalen aan de heer Visser.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van het Landelijk Bureau Inning Onderhoudsbijdragen te Rotterdam is niet gegrond.

Slotbeschouwing

Soms kan het nodig zijn om de hoogte van de kinder- en/of partneralimentatie op korte termijn aan te passen, bijvoorbeeld wegens baanverlies of, zoals in het geval van de heer Visser, het wegvallen van opdrachten. De snelste oplossing is dan natuurlijk dat partijen er onderling uitkomen, al dan niet samen met een mediator of advocaat. Zij kunnen het LBIO ook vragen om een berekening te maken van een passende alimentatie. De afspraken kunnen worden vastgelegd in een convenant en daarna eventueel nog worden bekrachtigd door de rechter.

Lukt het niet om samen nieuwe afspraken te maken, dan kan aan de rechtbank worden gevraagd de vastgestelde bijdrage aan te passen. Uit informatie op de website van 'De rechtspraak' blijkt dat de doorlooptijd van een dergelijke procedure tussen de drie maanden en een jaar is. Dit kan dus problemen geven voor degene die de alimentatie moet betalen (en mogelijk ook voor de alimentatiegerechtigde, namelijk als betalingen gaan uitblijven). In beginsel moet de alimentatieplichtige immers de uitspraak van de rechtbank afwachten voordat hij de hoogte van de alimentatie (eventueel) kan aanpassen.

Wel is het mogelijk om een voorlopige voorziening te vragen. Er moet dan al wel een (bodem)procedure lopen of meteen gestart worden. Er zal goed onderbouwd en aangetoond moeten worden dat er grote spoed nodig is bij een wijziging van de alimentatie.

Als de inning door het LBIO is overgenomen, kan het LBIO de alimentatiegerechtigde vragen of die akkoord gaat met opschorting. Het LBIO doet dat pas als hij een kopie heeft ontvangen van het verzoekschrift dat naar de rechtbank is gegaan. Gaat de alimentatiegerechtigde niet akkoord, dan kan het LBIO de inning niet opschorten. Wel zal het LBIO in dat geval geen onomkeerbare stappen zetten in de inningsprocedure (zoals openbare verkoop van een woning). Een eventueel beslag op loon of uitkering wordt echter gewoon voortgezet.

In een brief aan de minister voor Rechtsbescherming van 13 mei 2020 bracht de Nationale ombudsman, overigens niet voor de eerste keer, zijn zorgen over de langdurige alimentatieprocedures onder de aandacht. En dan in het bijzonder dat de huidige procedures niet lijken te voorzien in een snelle aanpassing van de alimentatie waar dat nodig is.

De Nationale ombudsman vindt het belangrijk dat er een voorziening komt waarmee partijen de alimentatie snel en eenvoudig opnieuw kunnen laten berekenen en aanpassen aan de gewijzigde omstandigheden. Hij heeft er daarom bij de minister op aangedrongen een voorziening te treffen waardoor de alimentatieplicht in schrijnende gevallen snel kan worden aangepast, eventueel in afwachting van een rechterlijk oordeel.

De Nationale ombudsman,

Reinier van Zutphen